

Hedendaags componist Bram Van Camp had als kleine jongen twee cassettespelers in huis. Stopte hij daar hetzelfde bandje in met klassieke muziek, dan hoorde hij meteen een verschil. “De ene speelde een tikje trager en klonk dus lager dan de andere”, vertelt hij. “Wellicht heb ik zo ontdekt dat ik een absoluut gehoor heb, want ik was de enige in huis die dat opmerkte.”

COMPONIST BRAM VAN CAMP OVER ZIJN ABSOLUUT GEHOOR

*“Muziek is voor mij nooit
een achtergrondgeluid”*

In Brams ouderlijk huis werd veel gezongen en muziek gemaakt. “Toen ik 8 was, begon ik viool te spelen”, vertelt hij. Al snel schreef hij zelf stukjes muziek. Dankzij die kapotte cassettespeler ontdekte Bram hoe goed hij tonen kon horen. Dat kwam goed van pas als hij viool speelde, maar verder stond hij er niet echt bij stil. “Pas toen ik op mijn achttiende naar het conservatorium trok, merkte ik dat niet al mijn medestudenten zo’n absoluut gehoor hadden.”

Handig

“Voor een componist of muzikant is het natuurlijk erg handig om onmiddellijk een naam op een klank te kunnen plakken. Je hoort in een concertzaal een toon en je weet: dat is een do of een mi. Maar ook de sirene van een ambulance herken ik meteen als een si en een sol, bijvoorbeeld. Als iemand met een stoel schuift, plak ik er meteen een toon op. Zelfs als iemand een wind laat, kan ik dat”, lacht hij. “Er zijn ook klanken zonder toon: de

ruisklanken. Die hebben geen toon. Of beter: ze bevatten alle toonhoogtes tegelijk, waardoor je er geen enkele kunt onderscheiden. Denk aan het geluid dat tv’s vroeger maakten wanneer ze geen signaal ontvingen. Daarmee kan een absoluut hoorder niets beginnen.”

WAT IS EEN ABSOLUUT GEHOOR?

Een absoluut gehoor is het vermogen om een toon te identificeren zonder eerst een referentietoon te horen. Mensen met een absoluut gehoor zeggen meteen of een toon vals is en om welke toonhoogte en -soort het gaat. Ze kunnen ook tonen benoemen in het dagelijkse leven, zoals die van de deurbel. Van componisten als Mozart, Beethoven en Händel wordt vermoed dat zij een absoluut gehoor hadden.

Bram Van Camp: "Voor mij als componist is het natuurlijk erg handig om dankzij mijn absoluut gehoor onmiddellijk een naam op een klank te kunnen plakken. Maar ook de sirene van een ambulance herken ik meteen als bijvoorbeeld een si en een sol."

Absoluut versus relatief

Veel belangrijker blijft echter het 'relatieve gehoor' – ook voor een muzikant. "Dat is de capaciteit om de relatie tussen tonen te herkennen. Je hoort een toon, weet niet welke het is, maar vervolgens hoor je een andere toon en weet je dat ze samen een terts, een kwint of een kwart vormen. Dat gehoor kun je aanleren." Er zijn muzikanten die zozeer op hun absoluut gehoor terugvallen, dat ze het relatieve verwaarlozen. "Zij zullen wellicht nooit grote muzikanten worden, want het relatieve gehoor is net essentieel om de structuur van een muziekstuk te begrijpen."

Melodietje

Daarmee komen we uit bij Brams passie voor muziek, en ook die is absoluut. "Iedereen heeft al eens een melodietje dat hij niet uit zijn hoofd

krijgt. Dat is vergelijkbaar met een componist die voor het eerst iets bedenkt: je hoort iets in je hoofd en daarmee ga je verder. Je fantasie slaat op hol en het muziekstuk ontwikkelt zich langzaam maar zeker." Het grote doel van componeren is om de muziek in je hoofd ook in realiteit te kunnen horen. "The proof of the pudding is in the eating: als ik een orkest mijn muziek hoor spelen, ben ik gelukkig. Hoewel zo'n uitvoering superspannend is voor een componist, bestaat er niets mooiers dan te merken dat muzikanten die je erg waardeert je muziek graag spelen en erin geloven."

Nooit 'zomaar' luisteren

Of het met zijn absoluut gehoor of met zijn passie voor muziek te maken heeft, laat Bram in het midden, maar hij kan niet 'zomaar' naar muziek luisteren. "Zodra ik muziek →

ABSOLUUT GEHOOR: ENKELE FEITEN

- Gemiddeld heeft 1 op 1000 volwassenen een absoluut gehoor, onder muzikanten is dat 1 op 2
- Hoe jonger muzikanten met muziek begonnen, hoe groter de kans op absoluut gehoor
- Absoluut gehoor zou voortkomen uit een combinatie van aanleg (genetische factoren) en opvoeding (omgevingsfactoren)

Bron: René Kahn, De appel en de boom

hoor, gaat al mijn aandacht er-naartoe. Muziek kan voor mij nooit zomaar een achtergrondgeluid zijn." Vandaar dat stilte ook zo belangrijk voor hem is. "Als ik componeer, kan ik 's avonds ook niet naar een concert gaan of zo. Ik zit zo diep in de muziek in mijn hoofd, dat ik mijn aandacht niet aan andere muziek kan geven. En als dat toch

eens gebeurt, kost het me achteraf heel veel moeite om weer naar mijn eigen stuk te switchen. Ik wil niet snel-snel iets in elkaar flansen. Ik wil echt alleen stukken schrijven waar ik volledig achter sta en ze dan ook de tijd gunnen die ze nodig hebben."

www.bramvancamp.com

IEDEREEN BEGINT MET ABSOLUUT GEHOOR?

Volgens recent onderzoek van psychologe Jenny Saffran (universiteit van Wisconsin-Madison) wordt ieder mens met een absoluut gehoor geboren. Ze vermoedt dat we het nodig hebben om te leren praten. Naarmate we ouder worden, zou het vermogen om absoluut te horen voor de meeste mensen minder nuttig worden en dus verdwijnen.

Bron: Developmental Psychology

SPECIALE HERSENKRONKEL

Onderzoekers van de Universiteit van Zürich vonden bij absolute hoorders een uitzonderlijk sterke connectie tussen de voorhersenen en de auditieve cortex.

Bron: Journal of Neuroscience

*Bram Van Camp:
"Als iemand met een stoel
schuift, kan ik daar
een toon op plakken."*